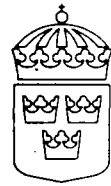

Lagutskottets yttrande

1988/89:LU3y

Indrivning av TV-avgifter

1988/89
LU3y

Till kulturutskottet

Kulturutskottet har beslutat inhämta yttrande från lagutskottet över motion 1988/89:Kr2 av Ingrid Sundberg m.fl. (m) såvitt avser yrkande 1 jämte proposition 1988/89:18 om TV-avgiften i motsvarande del.

Lagutskottet får anföra följande.

Riksdagen beslöt våren 1987 om en ändrad ordning för uppbörden av avgifter för innehav av televisionsmottagare (prop. 1986/87:100 bil. 10, KrU 11). Beslutet innebar bl.a. att ansvaret för avgiftsuppbörden skulle överföras från televerket till Sveriges Radio samt att uppbördsorganisationen skulle lokaliseras till Kiruna kommun. I proposition 1987/88:100 bil. 10 redovisades att den lämpligaste formen för uppbördsverksamheten är ett av Sveriges Radio helägt dotterbolag, vilket inte föranledde några erinringar från riksdagens sida (kru 1987/88:11).

I den nu aktuella propositionen läggs bl.a. fram förslag till den lagstiftning som erfordras för ett genomförande av den nya ordningen för avgiftsuppbörden. Enligt en ny lag om TV-avgift skall den som innehar TV-mottagare betala avgift härför till Radiotjänst i Kiruna Aktiebolag. TV-avgiften är 984 kr. per år och skall betalas i fyra poster om vardera 246 kr. När bolaget (RIKAB) till följd av anmälan eller på annat sätt får reda på att någon innehar en TV-mottagare för vilken avgiftsplikt föreligger skall bolaget fatta beslut om avgiftsskyldigheten och bestämma vilka avgiftsperioder som skall gälla för den avgiftsskyldige. Denne skall skriftligen underrättas om beslutet. RIKAB skall i god tid före varje avgiftsperiod sända ut en betalningsavi till den avgiftsskyldige. Betalas inte avgiften inom föreskriven tid skall en påminnelse sändas ut till den avgiftsskyldige med uppmaning till denne att betala inom viss tid som bolaget bestämmer. En särskild påminnelseavgift skall också betalas inom den utsatta tiden. Om den avgiftsskyldige trots påminnelsen inte betalar TV-avgiften påförs han en tilläggsavgift som utgår med 40 % av avgiftsposten för perioden.

När bolaget handlägger avgiftsärenden skall förvaltningslagen (1986:223) tillämpas. Bolagets beslut om avgiftsskyldighet och om påförande av avgifter kan inte överklagas men skall omprövas av bolaget när den avgiftsskyldige begär det eller det annars finns skäl för det. I de fall en begäran om omprövning görs inom fyra veckor efter det att avgiften skulle ha betalats har bolaget en mer vidsträckt skyldighet att ompröva sina beslut än vad som följer av förvaltningslagen. Bolaget skall då göra en fullständig prövning och

rätta eventuella felaktigheter. Kommer en begäran in efter fyraveckorsperiodens utgång skall – i likhet med vad som allmänt gäller enligt förvaltningslagen – beslutet ändras endast om det är uppenbart oriktigt. En begäran om omprövning fritar inte från skyldigheten att betala förfallna avgifter. Bolagets omprövningsbeslut kan överklagas till kammarrätten.

Bolagets beslut om påförande av avgifter skall anses som beslut av förvaltningsmyndighet och får verkställas om avgiften är obetald och förfallen till betalning. Hos kronofogdemyndigheten skall indrivningen av avgifter handläggas som allmänt mål. Regleringen innebär att bolaget – till skillnad från vad som för närvarande gäller i fråga om televerkets uppbördsverksamhet – inte behöver utverka någon exekutionstitel från domstol, och kronofogdemyndigheten kan därför vidta exekutiva åtgärder direkt på grundval av bolagets beslut. Att den avgiftsskyldige begärt omprövning eller överklagat ett omprövningsbeslut hindrar inte verkställighet; kammarrätten kan dock förordna att vidare verkställighet inte skall ske. Däremot får exekutiva åtgärder inte vidtas förrän bolaget fullgjort sin skyldighet att sända ut betalningspåminnelse.

I motion Kr2 kritiseras den föreslagna ordningen att RIKAB:s beslut skall bli omedelbart verkställbara. Enligt motionärerna kan en sådan ordning inte godtas av hänsyn till den enskildes rättssäkerhet, och de yrkar därför att lagförslaget ändras så att obetalda mottagaravgifter inte får drivas in utan föregående domstolsprövning.

Lagutskottet erinrar om att frågan om verkställighet av avgiftsbeslut behandlades i samband med att riksdagen år 1987 fattade beslut om organisationen av avgiftsuppbörden. I proposition 1986/87:100 bil. 10 anförde föredragande statsrådet (s. 501) att vissa förändringar i juridiskt avseende borde vidtas. Ändringarna hade samband med att obetalda TV-avgifter inte enligt gällande regler kan drivas in utan föregående prövning av domstol. Statsrådet ansåg att mottagaravgiften i och med den nya ordningen normalt sett borde kunna drivas in omedelbart och att detta innebar att man kunde undvika att belasta domstolsväsendet med en rad beslut om obetalda avgiftsräkningar. Vad föredragande statsrådet anförde i propositionen om organisation, huvudmannaskap och lokalisering för verksamheten med uppbörd av mottagaravgifter inkl. kontrollverksamheten godkändes av riksdagen (KrU 1986/87:11).

Med anledning av vad motionärerna anført om rättssäkerhetsaspekterna vill utskottet peka på att uppbörden av TV-avgifter utgör en förvaltningsuppgift och att enligt gällande rätt beslut i förvaltningsärenden, som medför förpliktelser för enskilda, i många fall kan verkställas utan att allmän domstol behöver fastställa förpliktelsen. Någon principiell nyhet innebär alltså inte propositionen. Att det är ett aktiebolag och inte en myndighet som nu anförts uppbörden av mottagaravgiften bör inte utesluta att besluten i avgiftsärenden blir omedelbart verkställbara i synnerhet som förvaltningslagen liksom andra regler som gäller vid myndighetsutövning skall tillämpas när bolaget handlägger avgiftsärenden. Det sistnämnda innebär bl.a. att staten kan bli skadeståndsskyldig för fel eller försummelser i uppbördsverksamheten enligt de särskilda reglerna i skadeståndslagen (1972:207) om det allmännas skadeståndsansvar vid myndighetsutövning. I sammanhanget

bör också påpekas att det redan i dag finns regler som medger att olika privaträttsliga associationers beslut får verkställas utan föregående domstolsprövning.

Med hänsyn till det anförda kan utskottet – till skillnad från motionärerna – inte finna anledning för riksdagen att nu frångå sin tidigare inställning till frågan om omedelbar verkställighet. När det gäller den närmare utformningen av de nya reglerna konstaterar utskottet att de bör ge goda förutsättningar för att uppbördsverksamheten kan bedrivas rationellt. Önskvärdheten av effektivitet i verksamheten måste emellertid vägas mot de avgiftsskyldigas intresse av att inte bli utsatta för exekutiva åtgärder i andra fall än då det framstår som nödvändigt. Utskottet vill därför kraftigt stryka under att möjligheten till omedelbar verkställighet måste utnyttjas med försiktighet och omdöme och bör tas i anspråk först sedan den avgiftsskyldige givits rimliga möjligheter att fullgöra sina förpliktelser. Vid tillämpningen av de nya reglerna bör därför iaktas att påminnelser om betalningsskyldighet inte bör sändas ut förrän den avgiftsskyldige i någon mer väsentlig mån dröjt med betalningen. Efter mönster av bestämmelserna i inkassolagen (1974:182) bör den avgiftsskyldige också alltid ges en skälig frist för betalning efter utsändandet av påminnelsen. Vid bestämmandet av betalningsfristen bör hänsyn tas till infallande semesterperioder, helger och liknande omständigheter av betydelse. Sådana omständigheter bör föranleda en mer generös frist än vad som normalt tillämpas. Vidare bör – utom i fall då den betalningsskyldige genom upprepade försummelser visat sin betalningsovilja – exekutiva åtgärder inledas först sedan det visat sig att den avgiftsskyldige inte begärt omprövning inom den ovan berörda fyraveckorsfristen. Utskottet vill även framhålla att enstaka betalningsförsummelser inte bör få föranleda verkställighetsåtgärder. Som regel bör det krävas att den avgiftsskyldige underlåtit att betala två eller flera avgiftsposter innan ansökan om verkställighet görs hos kronofogdemyndigheten.

Med det anförda anser sig lagutskottet kunna godta förslaget i propositionen att beslut i ärenden om TV-avgifter skall få läggas till grund för verkställighet. Utskottet förordar således att motion Kr2 yrkande 1 avstyrks.

Stockholm den 8 december 1988

På lagutskottets vägnar

Rolf Dahlberg

Närvarande: Rolf Dahlberg (m), Lennart Andersson (s), Owe Andréasson (s), Stig Gustafsson (s), Martin Olsson (c), Inger Hestvik (s), Bengt Kronblad (s), Gunnar Thollander (s), Hans Rosengren (s), Ewy Möller (m), Bengt Harding Olson (fp), Stina Eliasson (c), Elisabeth Persson (vpk), Elisabet Franzén (mp), Lena Boström (s), Charlotte Cederschiöld (m) och Lola Björkquist (fp).

Rolf Dahlberg (m), Ewy Möller (m), Elisabet Franzén (mp) och Charlotte Cederschiöld (m) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Med anledning" och slutar med "1 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Som framgår av redogörelsen ovan innebär den i propositionen föreslagna ordningen att ett dotterbolag inom Sveriges Radio-koncernen – dvs. ett enskilt organ – skall kunna besluta om betalningsskyldighet för TV-avgifter och att beslutet skall få verkställas utan att allmän domstol fastställt förpliktelsen. Enligt utskottets mening avviker en sådan ordning från vad som i allmänhet gäller. Endast i enstaka undantagsfall har i nuvarande lagstiftning möjlighet öppnats för en enskild organisation att få omedelbar verkställighet. Med hänsyn härtill och till att frågor om uppbörd av TV-avgifter berör ett mycket stort antal människor i vårt land anser utskottet att förslaget i propositionen väcker starka principiella betänkligheter i rättssäkerhetskänseende. Vad som framför allt talar mot den föreslagna regeln om omedelbar verkställighet är emellertid enligt utskottets mening att lagförslaget såsom det utformats ger bolaget vittgående möjligheter att ansöka hos kronofogdemyndigheten om utmätning så fort en avgiftsskyldig inte betalat TV-avgiften i rätt tid. Den enda förutsättning för verkställighetsåtgärder som uppställs – förutom att avgiften är obetald och förfallen till betalning – är att bolaget skall ha sänt ut en påminnelse. Det ligger i sakens natur att en sådan ordning innebär stora risker för att bolaget i många fall kan komma att begära att exekutiva åtgärder vidtas utan att det är påkallat och därmed i onödan kan förorsaka enskilda människor betydande olägenheter. Oavsett om utmätning kommer till stånd eller ej innebär enbart det förhållandet att en ansökan om verkställighet görs avsevärda olägenheter för en avgiftsskyldig därigenom att han registreras i utsökningsregistret.

Sammanfattningsvis anser sig lagutskottet av rättssäkerhetsskäl inte kunna godta förslaget i propositionen att bolagets beslut i avgiftsärenden skall få verkställas omedelbart. Utskottet förordar således att bestämmelsen i fråga (17 §) utgår ur lagförslaget och tillstyrker därmed bifall till motion Kr2 yrkande 1.